



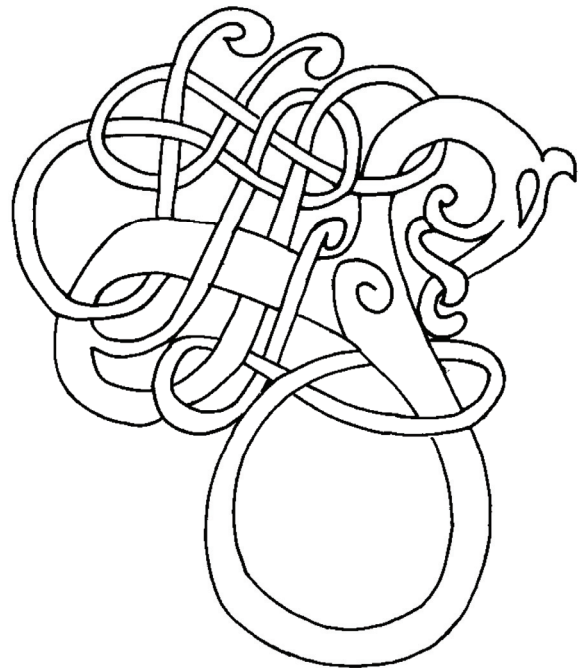
## Vikingefarver

Det er ikke svært at fremstille sin egen maling. Det har man kunnet i årtusinder. Nogle af de ældst bevarede spor efter maling er istidens hulemalerier, der er 30.000 år gamle og stadig står i flotte røde, brune og sorte farver.

I vikingetiden blev farver også flittigt benyttet. Vikingerne farvede garn og stof med planteafkog og de rige vikingers dragter var ofte meget farvestrålende. Derudover var mange af de andre genstande man omgav sig med ligeledes farvet. Det kunne være de imponerende krigsskibe, rune- og billedsten, udskårne ornamenten på bygninger og mindre genstande som skjolde, møbler, vindsheder til telte osv. Vikingskibenes sejl kunne være maledet. Havhingsten fra Glendaloughs sejl er malet med gul og rød okker blandet i havvand.



De mest anvendte kulører i vikingetiden var sort, hvid, gul, rød, rødbrun og brun. Nogle af ingredienserne til malingen tog man direkte i jorden f. eks. kridt, okker og rust. Andre skulle fremstilles, eksempelvis sort af trækul eller sod og rødt af brændt okker. Farverne var ofte afdæmpede. Ville man have kraftige blå, gule eller røde farver måtte de importeres fra det sydlige Europa. Disse farver var sjældne og ofte forbundet med stor prestige og rigdom.



### Vikingemaling

De ældste opskrifter på maling, der kendes, stammer fra middelalderen. Det er dog sandsynligt, at de samme opskrifter har været anvendt i vikingetiden. Når man skal fremstille sin egen "vikingemaling", skal man bruge pigmenter, som giver farven, og bindemiddel, som binder farven til underlaget. Pigment er små uopløselige farvekorn. Sort pigment fremstilles af knust trækul eller sod, rødt og gult af knust okker og hvidt af





knust kridt. Kvaliteten af pigmentet og hermed malingen afhænger af størrelsen på farvekornerne – jo mindre de knuses, jo finere maling. Knusning af pigmentet kan f.eks. gøres i en morter.

Bindemiddel kan fremstilles på mange måder. Oliefarver fremstilles ud fra ren olie, såsom linolie. Hvedemelsklister kan anvendes som bindemiddel fortrinsvis til indendørs farver. Derudover kan man få bindemiddel ved at bruge fedt, blod, træmjæ, bivoks, æg osv. Vikingerne kendte ikke til papir, de malede eksempelvis på træ, sten, skind og vævet hørstof. De malede ikke kun på indendørs ting; men arkæologiske fund viser også, at de var i stand til at lave vejrbestandig udendørs maling.



### Opskrifter på maling du selv kan fremstille

#### 1. Limfarve af celluloselim:

Bindemidlet er celluloselim (tapetklister eller hvedemelsklister). Ønskes en stærk farve skal der i denne opskrift bruges temmelig meget farvepulver.

Stærk farve: 1 dl tapetklister og ca. 2 spsk. farvepulver.

Lys farve: 1 dl tapetklister og ca. spsk. farvepulver.

Velegnet til papir.

#### 2. Limfarve af lagerøl:

Almindelig øl kan bruges, men den bedste limkraft fås med lagerøl. Denne farveopskrift giver akvarellignende farver. Ølmalingen er hurtigtørrende.

Stærk farve: 1 dl øl og 4 tsk. farvepulver.

Lys farve: 1 dl øl og 1-2 tsk. farvepulver.

Velegnet til papir, høvlet og uhøvlet træ.

#### 3. Limfarve af kasein:

Kasein er mælkens ostestof. Når dette tilsættes et basisk stof (hjortetaksalt) giver det en meget stærk og hurtigtørrende maling.

Stærk farve: 1 dl kærnemælk, 1 knsp. hjortetaksalt og 4 tsk. farvepulver.

Lys Farve: 1 dl. kærnemælk, 1 knsp. hjortetaksalt og 2 tsk. farvepulver.

Velegnet til papir, høvlet og uhøvlet træ.





4. Saltvandsfarve til hørstof (kun okker):

Til at male sejl, telte eller bannere bruges okker blandet i havvand.

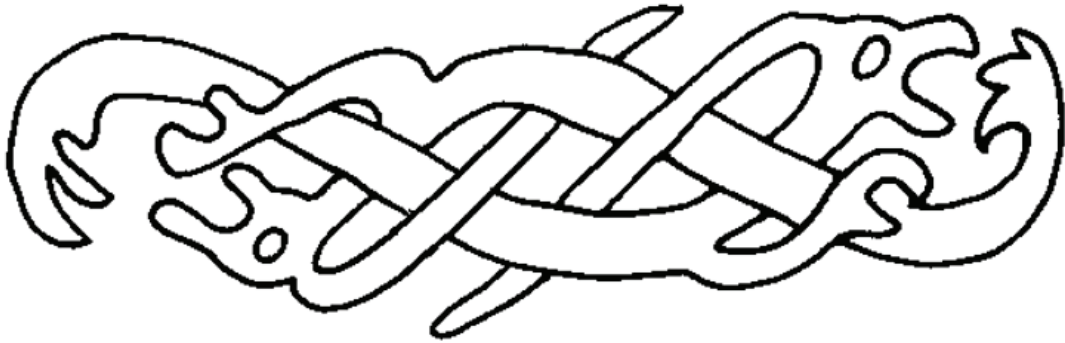
Stærk farve: 1 dl havvand (saltvand) 4 tsk. gul eller rød okker

Lys farve: 1 dl havvand, 2 tsk. gul eller rød okker

Når det malede stykke stof er tørt skylles det overskydende pigment af i havvand.

Skal stoffet gøres vandtæt påføres overfladen bivoks iblandet 10 % oksetalg når stoffet igen er tørt.

Farvepulveret (pigmenterne) fås som "færdigrevne" tørfarver og de klassiske grundpigmenter er: Oxidsort, oxidrød, oxidgul, kromoxidgrøn og ultramarinblå. Der kan males mange billeder med 1 dl maling.



© Skoletjenesten Vikingskibsmuseet 2001

Tekst: Ane Bendix Horn og Harry Kahl

Layout: Heidi C Lerke /Skoletjenesten.

Tegninger: Søren Vadstrup